

Huset? Ogsaa ad rent logisk Vej kan der ikke indvendes noget videre imod, at der blev sat en længere Lejefrist. Thi enten misbruges den nuværende korte Lejefrist ikke, og saa kan det ikke skade Ejeren, at der kommer en længere Frist, eller ogsaa bliver den misbrugt, og saa bør den jo afskaffes. Det nuværende Forhold er ganske urimeligt. Godsejeren kan lade Lejehusmanden sidde i Huset og arbejde paa Godsejerens Lod, dels paa den Lod, han har lejet ham, og dels paa selve Herregaardens Jord, indtil han bliver gammel og uarbejdsdygtig, og saa med et halvt Aars Varsel sige ham op og lade Kommunen overtage hans Forsørgelse.

Det er imidlertid, som jeg flere Gange har sagt, min Overbevisning, at det ikke nytter at komme med Krav om Forbedring i Leje- og Fæstehusmændenes Kaar op til Landstinget, forinden man har tilvejebragt en virkelig social Statistik, der belyser Landarbejdernes Forhold og viser, hvor betrængte disse ere, og i hvor høj Grad de behøve Hjælp. Jeg henstiller derfor sluttelig til Udvalget, om det vil foretage sig Skridt i denne Henseende, og henstiller til vort udmærkede Finansudvalg ikke at lade denne Sag komme til at strande paa økonomiske Vanskeligheder, hvis Udvalget tog den op.

Et af den nærmeste Tids Lovgivnings Hovedspørgsmaal bliver ganske sikkert Husmandsspørgsmaalet. Hvis det Lovforslag, som foreligger for os i denne Rigsdagssamling om at skaffe Jord til jordløse Husmænd, skulde strande, er der ingen Tvivl om, at den Sag ad Aare maa tages op igen paa et nyt Grundlag. Der er heller ingen Tvivl om, at nogle af de Tanker, der findes i det i Dag foreliggende Forslag, ogsaa maa bringes ud i Livet i en nær Fremtid, ligesom det ogsaa er nødvendigt, at der bliver truffet Bestemmelser om, at Godsejeren ikke kan udleje et hvilket som helst Skur til Beboelse for Lejehusmænd. Det gælder om at skaffe Jord til de jordløse Huse, at betrygge og sikre Fæste- og Lejehusmænd i deres Stilling og skaffe ordentlige Boliger til Landarbejderne. Disse Opgaver komme sikkert til at foreligge som Hovedopgaver for Lovgivningen i den nærmeste Fremtid, og det vilde da, som sagt, være til stor Nytte, om der var tilvejebragt en virkelig social Statistik til Belysning af Landarbejderforholdene. Saa vilde vi med langt større Sikkerhed og med langt større Overlegenhed kunne behandle disse Sager og med langt større Udsigt til at bringe dem til et heldigt Resultat.

**Reventlow:** Jeg kan slutte mig til, hvad den ærede foregaaende Taler sagde angaaende Ønskeligheden af at faa denne Lov fremmet, og ligeledes slutte mig til det Ønske, han udtalte om at faa undersøgt Forholdene blandt Lejehusmændene paa Landet, faa klaret, hvordan deres Stilling egentlig er, hvorledes den kan forbedres, og hvad den bør føres hen til. Jeg er lige saa fuldt som han besjælet af Ønsket om, at denne Klasse af Medborgere maa blive stillet saa godt som muligt, og har derfor hilst Lovforslagets Fremkomst med Glæde. Jeg ser i Gennemførelsen af flere af dets Bestemmelser, et Fremskridt i Lejehusmændenes Forhold, et Fremskridt, som jeg mener, at man bør søge tilvejebragt. Der er dog især en Betænkelighed, jeg har haft ved dette Lovforslag, og det angaar Lejeforholdets Vurdering, det lange Lejemaal. Jeg tror, man skal være varsom med at sætte al Kraft ind paa at faa dette sat igennem, idet en Bestemmelse som denne kan blive et tveægget Sværd, den kan saare til begge Sider, den kan føre til, at Forholdet til begge Sider bliver mindre heldigt, end det allerede er i Forvejen. Jeg tror ogsaa, at denne Bestemmelse paa Lovforslagets videre Vandring vil lægge det en hel Del Hindringer i Vejen. Derimod mener jeg ganske vist, at det er nyttigt at faa gjort til Lovregel, at Hus- og Jordlod overleveres til Lejeren efter et Syn, ligesom ogsaa, at de afleveres af Lejeren ved et Syn. Dette finder allerede Sted mange Steder, det er aldeles ubetinget en Mangel, hvor det ikke finder Sted, og det er naturligt, at de Forbedringer, Husmændene gøre, ogsaa delvis blive betalte af dem, de til syvende og sidst komme til Nytte. Der er overalt i Landet, netop som Følge af det løse Forhold, som er til Stede, store Mangler ved Husene, man ser dem mange Steder daarlige og brøstfældige, og Grunden er, som ogsaa nævnt af den ærede foregaaende Taler, netop den, at man egentlig ikke ved, hvem der skal bringe dem i ordentlig Stand. Lejeren har i og for sig ingen sikker Fordel deraf, og for Ejeren er der heller ikke nogen virkelig Spore til at foretage Forbedringer. Bliver der vedtaget Bestemmelser om, at Ejeren kan komme til at tage Del i de Udgifter, de medføre, saa at disse Udgifter ikke alene komme til at paahvile Lejeren, vil dette ganske sikkert hurtig skaffe en Forandring heri og vise sin Nytte paa mange Maader. Saadanne Bestemmelser ville det sætter jeg i Særdeleshed Pris paa + bi-